

# O b s a h

## Díl první

1

Chronologicko-archeologické badání o původu tohoto příběhu a o jméně Hartenstraat. O poesii města, jehož jméno se končí na *dam*. Nezhojitelná láska a splétání falešných vlasů. Hrdina tohoto příběhu je obhajován proti podezření, že spáchal zločin. Velebení Gloriosa. Jaké nebezpečí vzniká ze slávy a jak je bezpečná nejvyšší přihrádka

7

2

Krátká kapitola v pěti dílech: 1. Skromnost spisovatelova, projevující se tím, že uznává vlastní nevědomost, jež se týká jména jisté brány. 2. Vliv Fransje Hallemana na Waltrovu hrdinnou duši. 3. Souvislost tohoto vlivu s Habakukovým proroctvím. 4. Ještě něco o Habakukovi s poukazem na to, jak nežádoucí jsou broskve na papíře.

5. Jak se malí lidé dívají na velké lidi . . . . . 12

3

Italský lupič na jednom vnějším vale v Amsterodamě. Důkaz o hořkém utrpení ctnostné Amalie. Privat a jouvin se svatebními a oltářními voskovicemi, záštítami ctnosti. Důkaz o slušnosti Hallemanových, z něhož se můžeme zároveň dověděti, že *s poctivostí nejdál dojdeš* 13

4

Ztracené cukřenky a založené bible před soudnou stolicí svědomí. Zásluhy a nedostatky Lenčiny, posuzované s lidského stanoviska . . . 21

5

Hlubokomyслná zdrželivost slečny Lapsové. Kázání Stofflovo. Waltrova vytrvalá věrnost Gloriosovi. Dojímavá připomínka smrti Scelerajosovy, kterou raději necháme jen tušiti, abychom šetřili čtenářova citu, a také, že jde o rozsáhlé nitrozemské city. Počestná smrt Gloriosa. Poslední král athénský. Zkažený žaludek a protržený bubínek v uších, kteréžto věci se projevují jako následky zvláštní výměny látek . . . . . 26

6

Dva koníčci. Čtenář je ohrožován verši . . . . . 29

<b>7</b>	Přípravy k večírku. Dělení úloh. Spor mezi <i>chtiti</i> a <i>býti</i> , projevující se v dětském snění. (Daguerrotypie.) Sny nad příkopem plným bahna, dostihy stebel, kachní vojna a vyprávění větrných mlýnů, končící se výletem . . . . .	33
<b>8</b>	Cvičení a veršování, paruka se raduje, paruka je nevrlá a paruka je zoufalá . . . . .	40
<b>9</b>	Šalvějový večírek. Možnost promoce porodní báby. Strašlivá mezera v učenosti spisovatele, jenž neví, co odpověděla Vilemína, a kdo to zvonil, Stofflova zoologická důvtipnost příčinou jedné z posledních punských válek. Pennewip homoeopathem a mírotvorcem proti své vůli. Ubohý Walter! . . . . .	47
<b>10</b>	Zadní voj poslední punské války. Porážka Hannibala-Lapsové Scipionem-Pennewipem. Systém politické rovnováhy. Literatura přítomné doby. Neočekávaná výhoda pro čtenáře, jenž tu uslyší všelijaké důležité novinky, které se ještě mají státí . . . . .	60
<b>11</b>	Vývoj příčin nudného míru v Evropě, při čemž se čtenáři ukazuje užitečnost obširného prostudování šalvějového večírku (všecko jest ve všem!). Pokračování a konec ukázek veršování, což je velmi důležité pro retoriky a jiné způsobné dětičky, odříkávající verše. Chudák Walter... ne, bohatý Walter! . . . . .	67
<b>12</b>	Podrobná zpráva o stavu hlavních osob tohoto příběhu po katastrofě	74
<b>13</b>	Zběžná studie charakteru, po níž následuje pošetilá báchorka . . .	78
<b>14</b>	Slavnostní návštěva domácího duchovního, která má lepší průběh, než může předvídati bystrý čtenář. Řeč, milost, dům na nároží, kompromitovaná žena babylonská, dodatečné kázání s citem... ubohý Walter! . . . , . . . . .	86

<b>15</b>	Rozhodný důkaz o Waltrově nápravě, jevíci se v církevním vysvěčení. Waltrova první vycházka. Jeho studium lásky. Vyprávění, které se skončuje ve vodě . . . . .	95
<b>16</b>	Velká změna v rodině. Waltrovo jmenování osobním básníkem slečny Lapsové. Asijské hory, kterých se používá jako ochranného prostředku proti evropské vynášivosti . . . . .	109
<b>17</b>	Waltrovo první cvičení ve veršování a tisícíprvní cvičení v pokoře. Důležité setkání s jednou pradlenou a s její dcerou. Vyučování v samospasnému náboženství. Milovati, věděti, bojovati, hlavní sklonky individua a lidstva . . . . .	113
<b>18</b>	Pravda v legendě . . . . .	124
<b>19</b>	Waltrův sen . . . . .	142
<b>20</b>	Opět večírek . . . . .	148
<b>21</b>	Extra-fine-superior water-coulours . . . warranted. Staré a nové obrázky. Stofflovské moudrosti . . . . .	166
<b>22</b>	Statistika obyvatelstva v jednom neznámém císařství. Duch Femčin přichází připomínat a získává v této funkci laskavé přispění Waltrova nosu. Stojíme přliš nízko pro nepatrné věci. Rehabilitace apoštola Petra. Ofelie beze skvrn . . . není <i>warranted</i> pro budoucnost. Stofflovy a Lenčiny názory o dramatickém umění . . . . .	171
<b>23</b>	Pokračování: <i>Nemanželský syn</i> spletený s krabičkou z pravého stříbra, pravá naivnost Lenčina a nepravá počestnost paní Pietersové . . .	182
<b>24</b>	Lapska versus Pennewip. Waltrovo embryologické badání . . . . .	188

<b>25</b>	Lapsčin triumf. Sláva Florise V. naškrobeného vznešeností kommy. Literární cvičení za vedení kantora Pennewipa . . . . .	<b>194</b>
<b>26</b>	O odstředivých a přitažlivých silách, o negativních a positivních pôlech nebo o něčem podobném, což je zřejmo z několika návštěv, na nichž Walter takřka nebyl . . . . .	<b>206</b>
<b>27</b>	Náš hrdina vykoná opět návštěvu a je přítomen trapným výjevům. Stopy lidožroutství v Evropě. Saturnalie v doktorově studovně. Strašlivé vylíčení, jak děti trápí svého otce . . . . .	<b>223</b>
<b>28</b>	Osudy lžičky na smetanu s návodem, jak pochovávat nehody. Starý příběh z úziny Magalhaensovy, ne nevhodný v jiných úzinách . . . . .	<b>236</b>
<b>29</b>	Zbrusu nový <i>gradus ad Parnassum</i> , ne tentýž, který dostal Faust darem od Mefista . . . . .	<b>259</b>
<b>30</b>	Walter si musí zvolit povolání. Stinná stránka slávy. Waltrový pojmy o komanditním řízení světa. Příčiny mrzutosti, která vede via Mis-solunghi k Femke . . . . .	<b>271</b>
<b>31</b>	Počátky Waltrova hloubání o znalosti lidí. Il y perd son latin. Lenciny příspěvky k znalosti nizozemského jazyka z jejího zvláštního slovníku. Půl tuctu podivení . . . . .	<b>283</b>
<b>32</b>	Waltrův vstup do drobečku světa. Jazykové znalosti autorovy, zřejmě z toho, že našel původ slova hypotéka, jež se narodilo na Zeedijku v Amsterodamu. Obchody! Boží prst v půjčovně knih vedle šnupavého tabáku a tabáku vůbec . . . . .	<b>295</b>
<b>33</b>	O určitých zjevech při trávení a o poměrné upotřebitelnosti špatné stravy	<b>312</b>
<b>870</b>		

- 34** si dal zde všechny jeho načeštěl, když byl bohem v dolním  
Strabovo pravidlo počtu směšovacího ve spojení s návodem, jak lze  
obdržeti neupotřebitelný mravní čaj za... fikci, které libra stojí to-  
lik a tolik. Nevkusná přídavná jména. Směšné hrdinství, svědčící  
o něčem lepším. Znovu slečna Lapsová . . . . . 321
- 35** Toulon est là! Zuřivý výpad autorů proti monologům s odstrašujícím  
příkladem k adstrukci. (Výpad je potlačen a čtenář dostane  
ještě dnes příklad.) Rozmluvy na Olympu, při nichž by Jupiter  
špatně pochodil, kdyby se odvážil odpovědi. Chléb s máslem, pod-  
vlékačky, žárlivost a jeden páter, všecko vyzdobeno tím, že zbožnost  
při tom vůbec nebyla . . . . . 338
- 36** Dalekosáhlý liberalismus paní Pietersové jest příčinou, že se čtenář  
tentokrát nedoví, proč byl páter Jansen tak hluchý na levé ucho . . 358
- Díl druhý**
- 1** Vznešená návštěva. Králové a lívance. Rozhovory *masy*. *Masa* vystřelí  
Waltra jako z praku do jedné kavárny. Ou peut-on être mieux? Wal-  
ter se vznáší a padá. Autor se stydí za svého hrdinu a obává se, že  
se to stane ještě častěji . . . . . 365
- 2** O mravním účelu kartáčování šatů. Nerytířské výmysly srdce. Prsty  
boží a d'áblovy spáry, druhé vydání. Podivuhodný klid špatného svě-  
domí. Něco o trigonometrii v posteli a o panenských hruškách v ži-  
dovské čtvrti. Hm... Znovu ona! . . . . . 377
- 3** I slečna Lapsová řekne někdy pravdu, hodnou toho, aby se o ní pře-  
mýšlelo, a aby se jí použilo. Táz autorita ve věci: znalost lidí. Don  
Quijote de la Mancha, bohové, d'ábli a... Fancy . . . . . 387
- 4** Čtenář se seznamuje s jedním z nejproslulejších Nizozemců tohoto  
století. Tehdy řekl Hospodin Satanovi: »Aj cožkoli má služebník

můj Job, v moci tvé buď, toliko na něj nevztahuj ruky své.« Jak je slečně Lapsové zabráněno palbou z ulice, aby neporušila této podmínky. To a ono o klidu andělů strážných . . . . . 403

## 5

Tato kapitola je opsána ze starého seznamu činů a rozhodnutí jisté ochranné bohyně. Drobeček *velkého světa*. (Čtenář může očekávat více.) Vyprávění Klaase Verlaana, *hlídace v přístavu amstelském*. Učené pojednání o prskavkách. Slečna Lapsová míní, Fancy mění . 420

## 6

Nauka o konečných cílech, vysvítající z radikálního zaměňování *protože* a *aby*. Tlačenice! Chudinka, chudinka, chudinka Lapska! Záhadná socha U korunované borovičky. Republikáni ve sporu s Keizersgrachtem. Walter dostane sestřičku . . . . . 439

## 7

Kapitola bez dobrodružství, již může klidně přeskočiti každý čtenář, kterému bězí o pokračování příběhu. Pouze na konci je jednotvárnost částečně přerušena zvláštním osudem ručního vozíku a nevhodným snem, což jest jediné, co může tentokrát poskytnouti vyčerpaný autor . . . . . 457

## 8

Čtenáři, kteří mají zalíbení v důstojné poesii, mohou opět přeskočiti tuto kapitolu. Je plna prosaického realismu, projevujícího se hydrogymnastickými cvičeními jedné kastalické rusálky — která je zároveň svým povoláním pradlenou — s rytířem v plénkách,jenž obdrží psaní s nebe: zázrak! . . . . . 474

## 9

Nové důkazy o zkaženosti paní Clausové — a autorově — ve věcech estetiky. Vzpurný ztracený syn. Zjevení čepice a Sibyly. Zavoláno . . . a jak zavoláno! Walter začíná poznávati, *zač je toho loket* . . . . . 491

## 10

Femke, ještě jednou Femke... a po dojemném žalozpěvu nad smrtí dvou geniů... znova Femke! Všecko vyzdobeno teleologickými poznámkami o trudovitosti, o lásce k vlasti, o charakteru a o ostatních lidských slabostech . . . . . 506

<b>11</b>	Vilém Holsma vysvětluje text od Ovidia. Idem Rotgans a autor. Konflikt mezi dvěma potentáty na Leydenském náměstí: mezi Napoleonem I. a Minem Krétským . . . . .	520
<b>12</b>	Neukázněný autor — <i>nedostatek školení!</i> — nevypráví nic o purpurovém vlásku, nýbrž naopak všelijaké věci, nehodící se do románu. Vede čtenáře podle císařské cesty do krámu, odkud musí Lenka přinést sůl. Žádám zdvořile, aby se tento nedostatek soli nevztahoval více než třikrát na autorův způsob psaní . . . . .	537
<b>13</b>	Ariadnismus s moderně měšťanskou zápletkou. Žalozpěv nad dnešní neupotřebitelností zázraků. Walter dostane poučení a je vyzván — stejně jako čtenář — aby si na čásek odvykl romantice . . . . .	546
<b>14</b>	Jitřní snění. Něco o zušlechťujícím významu límce, který se vůbec nezmačká. Non omnibus licet... bez nejmenší narážky na Korint . . . . .	566
<b>15</b>	Cvičení v čekání, jako vhodný předmět pro fotografický aparát. Nové portrety. Vstup do obchodního světa, spojený s pokašláváním. Multa tulit! . . . . .	581
<b>16</b>	Autor se baví chytáním chroustů. Waltrový počtářské schopnosti zváženy a lehkými nalezeny. Jeho výchova v oboru Merkura... posla bohů. Propichování puchýře jehlou . . . . .	596
<b>17</b>	O papínkových povozech a o vznešenosti alsaského konsula, <i>který je mým švagrem</i> . Anglické nottingy a různé druhy nafoukanosti. Kapitola se skončí dlouhým pojednáním o lovích perel . . . . .	615
<b>18</b>	Črty z páchnoucích krajů jistého světa pod hladinou moře, kdež uvidíme mimo jiné <i>muže jako vy, pane!</i> Také mladý pán Pompile se jeví ve vší své vonné rozumové a citové roztomilosti . . . . .	630

<b>19</b>	Autor leze až do nejtěsnějších děr za vznešeností muže jako jste vy, pane!	643
<b>20</b>	Vita longa, ars brevis. Plebejská radost z toho, že je o Waltra postarano. Dekadence Herkulana a Pompejí. Walter se mrzí, že tak rychle chápe. Gerritova parafráze na Talleyrandovo <i>pas de zèle</i>	650
<b>21</b>	Uličníci. Rozjímání na rohoži v síni. Nezpůsobný lazebník a ptáček, kterému Walter závidí. Případné poznámky o pomíjejícnosti. Cham-pollion. Obchod! Pohrdaný papírek se neočekávaně promění v plné dukatony	667
<b>22</b>	Nemožnost jest jedním z nejvznešenějších příznaků pravdivých věcí. Obchod, národní hospodářství a petite voirie v pravěku. Nový důkaz nesmírné nesolidnosti autorovy, který, místo aby mluvil o slibených dukatonech, odbývá čtenáře spekulováním o tom, proč nevznikl spor s izraelitou	685
<b>23</b>	Historka nadmíru nicotná. Čtenář se účastní oběda na čerstvém vzduchu a pak je přinucen, aby se vydal na únavnou cestu do třetího poschodi, kde však Walter ještě nebude zavražděn. Ze zklamání čtenáře, který je zblázněn do romantiky, doveďte se autor již utěšiti. Quo non ascendam?	695
<b>24</b>	Už zase o nepatrnych věcech. Walter je postaven na stráž k nervům milostpaní. Zná čtenář ještě Gustu Hallemana? Autor nakonec dělá fiasco in colloquia prava	706
<b>25</b>	O jakémisi stěhování národů, které opravdu bylo — ovšem až na veliké výjimky. Walter, klesaje stále hlouběji, přistane konečně na zemi za papínkovou bryčkou	722

<b>26</b>	Waltrovi je milostivě dovoleno, aby poslouchal hlubokomyслné rozhovory, a před všetečným skákáním do řeči ho zachrání čestné poslání do mandlovny . . . . .	732
<b>27</b>	Pozoruhodné radosti venkovského života. Smutný konec romantického snu o směnečných kurzech a smutný konec slunečníku. Walter jde do světa, aby hledal sedm zlatých třináct . . . . .	743
<b>28</b>	Walter velmi úspěšně spekuluje se starými šaty. Rychlé obchodování s Amerikou, které asi není bez vlivu na směnečný kurs. Myšlenky za noci. Návrat ztraceného bratra . . . . .	758
<b>29</b>	Opravdová, pravá, stará, nefalšovaná katolická peleš lotrovská, plná chřestících kostí a jiných ohavností. Odůvodnění části nizozemské národní slávy ze XVII. století, závislé na otázce, dospějí-li v této kapitole páter Jansen a Walter do Haarlemu. Já myslím, že ne, ale ta věc může být zábavná . . . . .	789
<b>30</b>	Kázáníčko o kázání, a jak Walter se nemohl dostati ke kázání. Kázání pátera Jansena i kázání pátera Koense, okrášlené kázáním o něm samém. Jak autor stojí v slově . . . . .	810
<b>31</b>	Walter a ctnostný čtenář jsou zklamáni Fancy, jež zruší náhlý rozsudek lidu. Aby čtenáře odškodnila, skytá příspěvky k psychologii jistého řemesla a jmenuje Waltra utěšitelem hluboce zarmoucené matky. Čtenář je konejšen kouskem národní slávy, na který tak dlouho čekal. Dojde Walter do Haarlemu? . . . . .	827
<b>32</b>	Původ svobodného zednářství. Jak to člověk musí narafičit, aby se seznámil s určitými lidmi. Walter nedojde do Haarlemu . . . . .	853